

Allér i Växjö

- En studie om alléerna på Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnväggsgatan

Boulevards in Växjö

- A study of the boulevards at Södra Esplanaden, Västra Esplanaden and Södra Järnväggsgatan.

Mikael Johansson

Examensarbete • 15 hp • Grund AB

Landskapsingenjörsprogrammet, självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU

Alnarp 2010

Allér i Växjö

Boulevards in Växjö

Mikael Johansson

Handledare: Johan Östberg, SLU, LTJ-fakulteten, område Landskapsutveckling

Examinator: Tim Delshammar, SLU, LTJ-fakulteten, område Landskapsutveckling

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grund AB

Kurstitel: examensarbete för landskapsingenjörer

Kurskod: EXO360

Program/utbildning: Landskapsingenjörsprogrammet

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2010

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Serienamn: Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU

Nyckelord: esplanad, allé, Växjö, stadsträd, träd

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap

Institution/område: Landsskapsutveckling

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats har varit att undersöka hur den typiska allékaraktären för Södra Esplanaden och Västra Esplanaden, samt den typiska trädraden för Södra Järnväggsgatans kan bevaras. Detta har jag försökt få svar på med hjälp av litteraturstudier, intervjuer och egna observationer/inventeringar.

I arbetet med uppsatsen har jag använt mig av litteratur som främst beskriver stadsträdens villkor och metoder kring växtbäddar. För att ytterligare få inblick i Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnväggsgatan hinder och möjligheter genomfördes två intervjuer med nuvarande stadsträdgårdsmästare Ewa Eklind Blomkvist och hennes företrädare Mårten Segerberg. Min samlade datainsamling ger en varierad bild av Södra Esplanadens, Västra Esplanadens och Södra Järnväggsgatans hinder och möjligheter. I mitt arbete har jag kommit fram till att det finns goda utsikter till att, med riktade insatser beträffande främst växtbäddar, vitalisera och därigenom förlänga livslängden på den typiska allékaraktären för Södra Esplanaden och Västra Esplanaden, samt den typiska trädraden för Södra Järnväggsgatans.

Jag har under arbetets gång mer och mer övertygats om växtbäddens betydelse för stadsträden i Växjö. Villkoren för stadsträd är i många avseenden desamma oavsett stad, men jag har i arbetet med dessa tre gator sett märkbara skillnader dem emellan. Trädens vitalitet styrs liksom hos människan av en mängd olika faktorer. Faktorer som avgörs i ett sammanhang.

Förord

Sommaren 1982 gick en ung tunn grabb till Växjö kommuns parkförvaltning för att få ett jobb. Grabben var jag och jobbet var mitt. Jobbet var början på ett intresse som med åren bara vuxit sig starkare och starkare. Min stora passion var stora träd och höga höjder. Efter otaliga kurser och fortbildningar samt en genomförd arboristutbildning, fanns det mycket lite kvar för parkförvaltningen att erbjuda mig. Jag var över 40 år och ville mer... nu var det dags att bryta ny mark. Alnarp har rustat mig med nya erfarenheter, nya perspektiv och framförallt nya kunskaper. Trots slitet det innebär att efter 25år av praktiskt arbete sätta sig i skolbänken, känner jag stor tillfredsställelse när jag, med ovärderligt stöd från min handledare Johan Östberg, genomfört mitt examensarbete. Jag vill också passa på att särskilt tacka Ewa Eklind Blomkvist och Mårten Segerberg som ställt upp på intervjuer och gett mig många bra tips till mitt kommande yrkesval. Jag vill också tacka Henry Carlsson för hjälpen att ta fram kartmaterial. Slutligen vill jag tacka min familj för allt stöd och uppmuntran.

"Alléer är inte bara vackra. Dom visar också vägen..."

(Fabian, min son.)

Samliga fotografier och illustrationer är tagna och gjorda av mig.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	III
Förord	IV
Innehållsförteckning	V
1 Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte och mål.....	5
1.3 Avgränsningar	5
1.4 Definitioner	6
2 Metod	7
2.1 Litteratur.....	7
2.2 Intervjuer	7
2.2.1 Intervjupersoner	8
2.3 Inventering	9
3 Litteraturstudier.....	10
3.1 Stadsträdens villkor	10
3.2 Biologisk mångfald och hållbar utveckling	12
4 Resultat.....	14
4.1 Södra Esplanaden	14
4.1.1 Hur ser trädens växtförutsättningar ut idag?	14
4.2 Västra Esplanaden	16
4.2.1 Hur ser trädens växtförutsättningar ut idag?	18
4.3 Södra Järnvägsgatan.....	20
4.3.1 Hur ser trädens växtförutsättningar ut idag?	21
5 Förslag till åtgärder	22
5.1 Södra Esplanaden	22
5.2 Västra Esplanaden	25
5.3 Södra Järnvägsgatan	25
6 Diskussion	27
6.1 Metoddiskussion.....	27
6.2 Diskussion kring åtgärdsförslagen	28
6.3 Avslutande diskussion.....	29
Källförteckning.....	32
Bilaga 1, intervjuguide till Mårten Segerberg.....	1
Bilaga 2, intervjuguide till Ewa Eklind Blomkvist	2

1 Inledning

1.1 Bakgrund

I takt med att det moderna urbana samhällets utformning, har den hårdgjorda miljön ökat (Sjöman & Lagerström, 2007). Trots detta har ambitionen i många planerade stadsområden varit att kombinera en hårdgjord miljö med en inbjudande grön stadsbild. En utmaning som dels fordrar goda kunskaper om trädarters egenskaper, lämplighet och användning, och dels god dokumentation av tidigare erfarenheter gjorda under liknande förhållanden (Bengtsson, 1998). Växjö är inget undantag när det gäller ambitionen att kombinera en hårdgjord miljö med en inbjudande grön stadsbild.

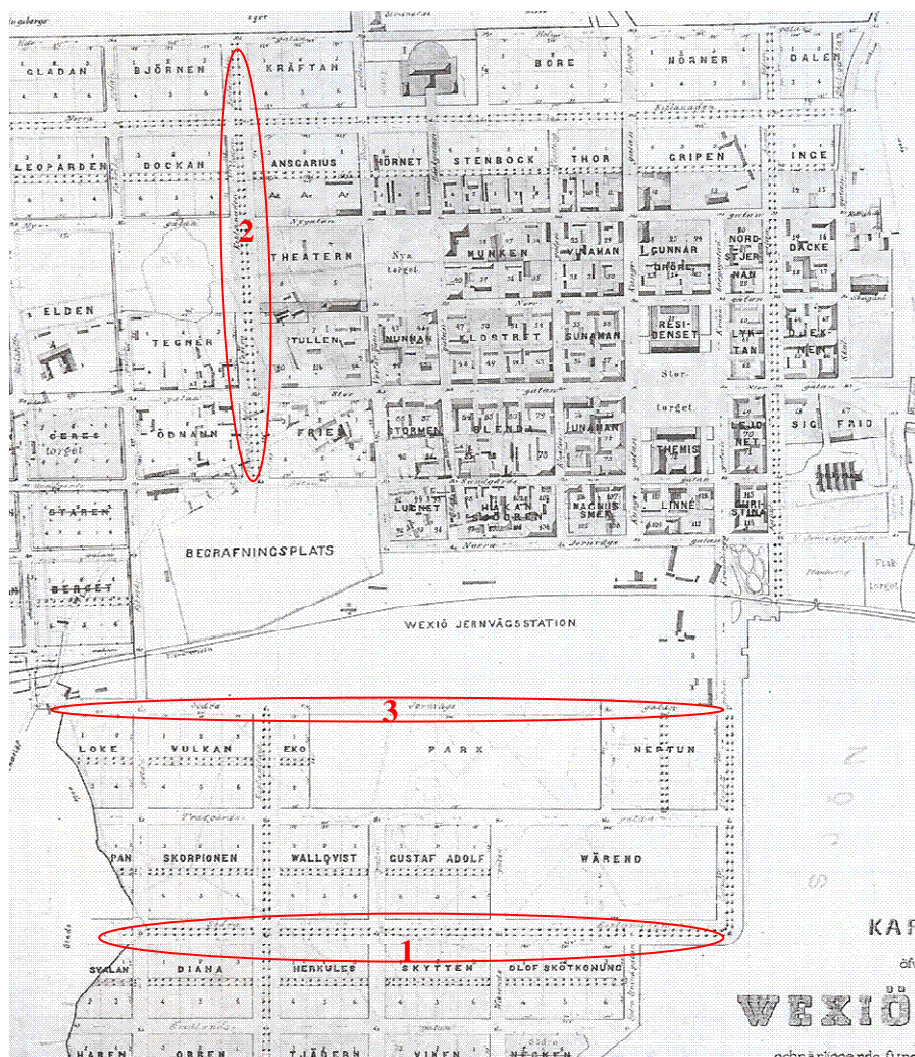
Figur 1. Södra Esplanadens östra entré.

Växjö har en historik av omfattande bränder. Dessa bränder har kommit att sätta tydliga avtryck i Växjös stadsbild. Efter branden 1843 upprättades en ny stadsplan som skulle trygga brandsäkerheten. Tanken var att bygga in grönområden mellan husen, vilka användes till odlingar och dylikt. Dessutom infördes bestämmelser angående avstånd mellan bostadshusen och bostadshusens höjd, som inte fick vara högre än två och en halv plan. (Svensgård, 2009). Bestämmelserna bidrog till det som slarvigt skulle kunna benämnas för trädgårdsstaden (figur 2). Men det skulle dröja mer än ett halvt sekel innan trädgårdsstaden fick se dagens ljus (Nilsson, 2002).

Figur 2. Illustration av grönområdena mellan husen. Inspirerat av historiska beskrivningar av Larsson (1991).

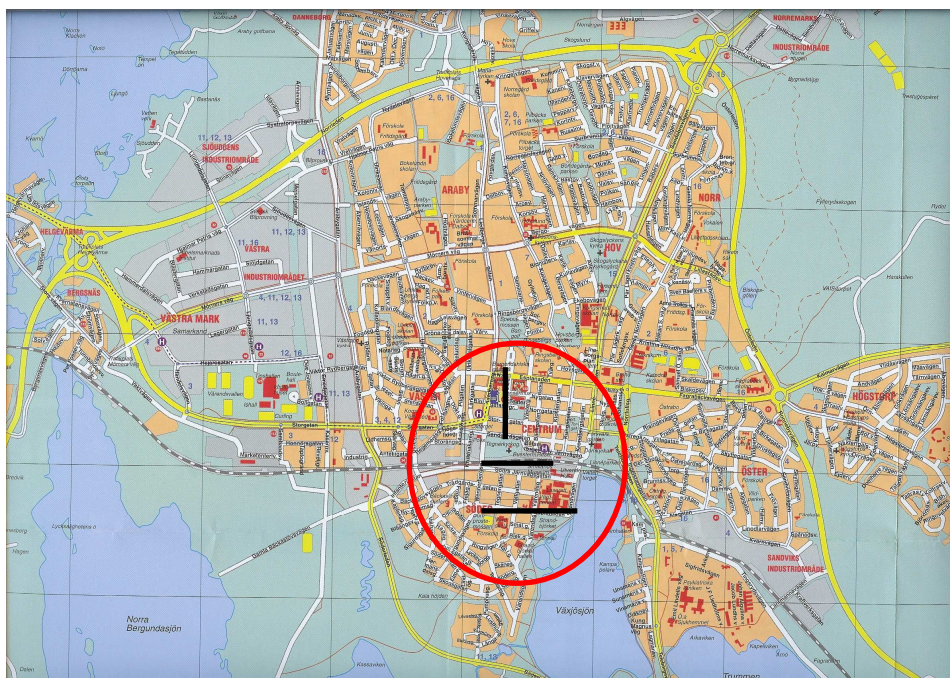
Denna stadsplan kom att utvecklas ytterligare i enlighet med 1874 års byggnadsstadgar för rikets städer, som gav direktiv att upprätta byggnadsnämnder i varje stad. Byggnadsnämnden hade till uppdrag att utarbeta stadsplaner som skulle ”motsvara trafikens och sundhetens behov och skönhetssinnets anspråk och skapa trygghet mot större eldolyckor” (Larsson, 1991:266) 1875 anlades med ovanstående principer Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnvägsgratan i Växjö (Larsson, 1991). Se stadsplan Växjö 1875, figur 3

Figur 3. Växjö stadsplan från 1875. Södra Esplanaden (1), Västra Esplanaden (2) och Södra järnvägsgratan (3) är markerade (Kartan får, enligt kommunarkivet, användas av alla).

Dessa trädsmäckade gator hade således sitt ursprung i ett, för sin tid, nymodig stadsplanering, med tydliga influenser från Paris (Larsson, 1991). Växjö har sedan dess både vuxit åt söder- och väster om Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnväggsgatan. Länsstyrelsen i Kronobergs län har i sin rapport ”Växjö – Fördjupad beskrivning av ett riksintresse för kulturmiljön” framställt Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnväggsgatan som betydelsefulla kännemärken för Växjö kulturmiljö och därigenom ett riksintresse att bevara (Svensgård, 2009).

Växjö expansion har även påverkat alla äldre delar av staden. (figur 3). Det finns alltså anledning att anta att Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnväggsgatan alla påverkats av stadens tillväxt. Gatorna ligger centralt i Växjö, och i en miljö som delvis karaktäriseras av hårdgjorda ytor. Dessutom har författaren själv i egenskap av parkarbetare, sett träden utstå påfrestningar som till exempel omgrävningar av avloppssystem, utbyggnad av fjärrvärmesystem etcetera.

Figur 4 Tätortens nuvarande utbredning. Röd ring visar stadens äldre centrala delar. Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnväggsgatan är markerade med svarta linjer (publicerat med tillstånd av Växjö kommun).

1.2 Syfte och mål

Uppsatsens centrala huvudfråga är: Hur kan karaktären bevaras på Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnvägsgatans typiska trädtrader/alléer?

För att få svar på min centrala frågeställning har jag valt att formulera underliggande frågor som jag avser att använda som teman i intervjuguiden.

- Hur har markförutsättningarna förändrats historiskt?
- Hur ser markförhållandena ut i dagsläget?
- Hur kan Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnvägsgatan utvecklas?

Målet med mitt examensarbete är således att; inventera och analysera Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnvägsgatan i Växjö, och med det som underlag, utarbeta en grund till en trädplan.

1.3 Avgränsningar

Antalet alléer som avses behandlas har begränsats till tre. Det är Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnvägsgatan. Det finns inga ambitioner att i denna uppsats presentera en färdig trädplan för Växjö stad. Tanken är snarare att arbeta fram ett användbart underlag som kan användas till ovannämnda alléer. Vidare har begränsningar gjorts när det gäller antalet personer som intervjuats. I samråd med handledare har intervjuerna begränsats till två intervjuer. I litteraturstudie har arbetet varit koncentrerat på området som berör alléer i tätort. Underlag till beskrivningar av markförhållandena har enbart skett med hjälp intervjumaterialet. Det har alltså inte utförts någon jordanalys av växtbäddarna.

1.4 Definitioner

För att göra min text tydligare för läsaren har jag valt att förklara de tre begrepp som den huvudsakligen präglas av: allé, esplanad och trädrad. Det är inte helt oproblematiskt att använda sig av dessa begrepp. Svårigheten ligger i att dessa begrepp används i en mängd olika sammanhang med olika innebörder. Till exempel kan en definition av allé vara följande, ”av minst en trädrad på var sin sida om vägen” (Gustavsson & Ingelög, 1994:261). En liknade definition återges i Nationalencyklopedin, ”väg eller gata med träd planterade på båda sidor, vanligen i enkla rader men ibland även i flerdubbla led” (www.ne.se). Enligt miljöbalkens skrift om områdesskydd, i förordning 1998:1 252 bilaga definieras allé på följande sätt:

Lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd (Naturvårdsverket, 1998).

I kompendiet *Vegetationsbyggnad* definieras också trädrad som ”en ordnad rad på ena sidan om vägen” (Gustavsson & Ingelög, 1994:261).

I texten har Nationalencyklopedins definition används.

Esplanad lider i någon mening av samma begreppsförvirring som allé. En definition finns att läsa i Nationalencyklopedin, ”bred gata, ofta kantad av planterade träd. Esplanad var ursprungligen en öppen plats framför ett befästningsverk” (www.ne.se). I boken *Hela vägen* preciseras begreppet ytterligare med följande definition: ”Bred trädplanterad gata med motriktade körbanor åtskilda av trädplanterad bred mittremsa” (Hermansson, 1999:102).

Eftersom detta stämmer bra överens med de valda esplanaderna, kommer denna definition att användas.

2 Metod

Valet av tillvägagångssätt har varit att med hjälp av litteraturstudier, intervjuer och egna observationer/inventeringar finna nödvändig information för att svara på uppsatsens frågeställning.

2.1 Litteratur

I litteraturstudierna har jag främst utgått från litteratur som, dels beskriver Växjö's specifika stadsutveckling, och dels litteratur som beskriver stadsträdens villkor från dåtid till nutid. Jag har också haft god inspiration och nytta av Jacobs et al. vackra bok, *The Boulevard Book* (2002).

I förarbetet till intervjuerna valde jag att läsa boken *Den kvalitativa forskningsintervjun*, skriven av Kvale och Brinkmann(2009). I den har jag fått god förståelse för metoden.

2.2 Intervjuer

Eftersom uppsatsens frågeställning riktar ett specifikt intresse på Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnväggsgatan, föll det sig rimligt att söka kunskap lokalt. Tillsammans med min handledare diskuterade vi möjligheten att, genom intervjuer få tillträde till erfarenheter kring området. Intervjuernas främsta mål var således inte att bidra med en allomfattande bild av dessa gator, utan målet var att synliggöra intervjupersonernas personliga perspektiv och erfarenheter av området. Följaktligen var det viktigt att under själva intervjun välja en intervjumetod som passade syftet. Den intervjuform som passade bäst för ändamålet ansågs vara den halvstrukturerade intervjuformen. Den halvstrukturerade intervjuformen tar ansats från ett kvalitativt forskningsperspektiv som försöker förstå, tolka och förklara omvärlden utifrån hur människor handlar och uppfattar sin omgivning (Kvale & Brinkmann, 2009).”Den kvalitativa forskningsintervjun söker förstå världen från undersökningsspersonens synvinkel” (Kvale & Brinkmann, 2009:17). Intervjuerna hade en tydlig fokusering kring valda teman.

Dessa teman var:

- Hur har markförutsättningar förändrats historiskt?

- Hur ser markförhållandena ut i dagsläget?
- Hur kan Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnvägsplan utvecklas?

Förberedelsen inför intervjuerna har varit att söka information, som kan bidra till en ökad förståelse. Information har hittats i till exempel böcker, tidningar och via Internet. Detta i ett försök att, som Kvale & Brinkmann uttrycker det, få ”en känsla av vad intervjupersonerna kommer att tala om”(2009:123). Denna förberedelse kan på så sätt bidra till fler öppna frågor och till en mer kreativ dialog.

2.2.1 Intervjupersoner

I valet av intervjupersoner riktades intresset mot ledande personer med ansvar för stadsträdens omsorg och planering. På så sätt kunde en tydlig och specifik bild av Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnvägsplan erhållas från intervjupersonerna. Urvalet av intervjupersoner har begränsats till att omfatta nuvarande stadsträdgårdsmästare, Ewa Eklind Blomkvist och hennes föregångare, Mårten Segerberg. Ewa Eklind Blomkvist och Mårten Segerberg är intressanta representanter för Växjö kommuns trädträdens planering och underhåll, och i någon mening förvaltare av gjorda erfarenheter.

Ewa Eklind Blomkvist är utbildad landskapsarkitekt och har en arbetserfarenhet som sträcker sig drygt 25 år tillbaka. Hon arbetar sedan 2006 som stadsträdgårdsmästare i Växjö kommun. Intervjun ägde rum i Blomkvist kontor den 21 maj 2010.

Mårten Segerberg är utbildad trädgårdstekniker i Alnarp. Mårten har under sitt långa yrkesliv skaffat sig stor erfarenhet kring ämnet. De sista tio yrkesverksamma åren var han stadsträdgårdsmästare i Växjö kommun. Intervjun med Segerberg ägde rum i Segerbergs bostad den 11 maj 2010.

2.3 Inventering

Då Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnvägsgatan ingår i Växjös centrala delar, går det att utan större ansträngning vandra mellan de olika gatorna. Syftet med vandringarna var att upptäcka synliga skador och få en uppfattning om trädens vitalitet samt identifiera eventuella riskträd. Utrustad med kamera, måttband och anteckningsblock har Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnvägsgata inventerats. Kameran har varit till stor hjälp i dokumentationen av bedömningen av trädens allmänna vitalitet. Det fotografiska underlaget har underlättat arbetet med att se större mönster, samtidigt som det också möjliggör noggranna observationer som lyfter detaljer.

3 Litteraturstudier

3.1 *Stadsträdens villkor*

Dagens stora stadsträd hade ett, jämförelsevis med dagens nyplanterade träd, idealt juvenilt stadium, med trädgropar som inte sällan hade en jordvolym på 30 m³. Dagens träd lever under helt andra förhållanden, till exempel har trädgroparna med tiden minskat till 3-4 m³ (Granbom et al., 1994). Samma problem lyfts av Rolf & Moback (1991), som jämför Vallhallavägens trädplaneringar i Stockholm på 1930-talet med dagens planteringsgropar. Skillnaden är tydlig och påtaglig, groparna blir allt mindre och mindre.

Ytterligare hinder för en god tillväxt finner man till viss del i stadens modernisering. I Janssons inledning till *Vägledning till bättre trädvård* står följande: ”många träd har tagits ned, dött i förtid, eller för en tynande tillvaro på grund av ombyggnader, ledningsdragningar, bredare gator och föroreningar” (1997:11). En annan omständighet som för vissa trädarter kan vålla problem, och för andra arter möjliggöra goda livsbetingelser, är bevisligen stadens, och i synnerhet stadens, högre temperatur (Bengtsson, 1998). Detta sker till exempel genom stadens dagvattenhantering, vars främsta syfte är att snabbt leda bort regn- och smältvatten. Kraven på effektiv dagvattenhantering medverkar på så sätt till att sänka luftfuktighet och därigenom också öka temperaturen (Sjöman & Lagerström, 2007).

Dagvattenhanteringen och den hårdgjorda miljön påverkar trädens naturliga vattentillförsel. Granbom et al.(1994) förklarar att den markpackning som sker i direkt anslutning till trädet bidrar till att märkbart försämra trädets förmåga att uppta vatten och näring i jorden. Problemen med markpackning har medfört att tekniker utvecklats för att förbättra livsvillkoren för träden i hårdgjorda miljöer. En sådan teknik är skelettjorden. Det finns olika sorters modeller av skelettjord. De mest omtalade modellerna kallas för Stockholm, respektive Göteborgsmodellen. Trots skillnader och variationer i konstruktion, så måste alla skelettjordar ha en stomme av sten - skelett. I utrymmet mellan stenarna läggs jord, vilket ger trädets rötter möjlighet breda ut sig. Skelettjorden är alltså en markkonstruktion som både kombinerar stadens hårdgjorda miljöer med trädens levnadsvillkor (Levinsson, 2007).

Även om staden ofta skildras som homogena hårdgjorda miljöer är det viktigt att utgå från att staden inte är homogen i dess förutsättningar för växtplats. Ståndortsförhållandena varierar och en stad kan därmed innehålla en variation av ståndorter (Levinsson, 2007).

3.2 Biologisk mångfald och hållbar utveckling

Enligt FN:s konvention om biologisk mångfald är målet att stärka variationsrikedomen bland allt levande. Det innebär variationsrikedom inom själva arten, mellan olika arter och variationsrikedom av olika ekosystem. Artikel 2 beskriver begreppet med följande formulering:

Biological diversity means the variability among living organisms from all sources including, inter alia, terrestrial, marine and other aquatic ecosystems and the ecological complexes of which they are part; this includes diversity within species, between species and of ecosystems
(Convention on Biological Diversity, [www] 2010-05-30).

Vad innebär det då att lägga ett hållbart utvecklingsperspektiv på begreppet biologisk mångfald? Enligt Brundtlandkommissionens definieras begreppet hållbar utveckling, på följande sätt: "En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov" (www.lu.se).

En viktig förutsättning för hållbar utveckling är att skapa utrymme för biologisk mångfald och vice versa. Bengtsson (1998) hävdar i boken *Stadsträd från A till Z*, vikten av att med hjälp av beprövad vetenskap och med beprövad erfarenhet våga plantera ett varierat utbud av stadsträd. Bengtsson (1998) menar också att framtidens beställare bör utveckla, i samverkan med utförare, och med hjälp av noggrann systematiskt dokumentation, en färdighet, som enligt Bengtsson, är anpassad till ett långsiktigt tänkande – en hållbar utveckling. Detta skulle, enligt Bengtsson (1998), ge uppenbara vinster för resultatet kring stadens grönområden.

Det finns många exempel på hur ett, med dagens ögon, kortsiktig tänkande gett, och fortsätter att ge, effekter för kommande generationer stadsbor. Ett exempel på kortsiktig tänkande som Sjöman & Lagerström (2007) tar upp i Gröna Fakta är den utbredda användningen av Ulmus (alm). Det var främst under 1960-70-talet som Ulmus (alm) kom att betraktas som det ultimata stadsträdet (Bengtsson, 1998). Tyvärr fanns det, och finns det mycket som talar mot en sådan slutsats. I Malmö var katastrofen ett faktum, Ulmus (alm) drabbades av almsjukan, och kom därmed att påverka stadens landskapsplantering för lång tid framåt. Alléer regleras som tidigare nämnt, av miljöbalken. Som definierar allé på följande sätt:

Lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd (Naturvårdsverket, 1998).

Syftet med definitionen är att ge en tydlig anvisning om vad som ska behandlas och därigenom skyddas i områdesskyddet. Observera att trädraden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd. Anledningen till detta menar Persson (1996) främst handlar om att bevara den livsmiljö som det vuxna trädet kan erbjuder insekter och fåglar. En livsmiljö som Persson beskriver som nästintill unik för allér. Följaktligen handlar områdesskyddet i miljöbalken inte direkt om att skydda själva trädet, utan skydda och bevara biologisk mångfald (Persson, 1996). Miljöbalkens ambition tar således sin ansats från begrepp som biologisk mångfald. Detta betyder att förnygring av alléer enligt naturmiljöhänsyn enbart bör ske genom kompletteringsplantering. Dock finns det ibland anledning att bortse från naturmiljöhänsyn till förmån för kulturmiljöhänsyn och säkerhet. För att förnya hela alléer krävs tillstånd av Länsstyrelsen (Hermansson, 1999). Emellertid finns det tydliga svårigheten i kompletteringsplantering. Detta beskrivs både av Persson (1996) och av Jansson (1997). Argumenten de lyfter fram är bland annat att estetiska värden går förlorade och att de nya träden får problem med konkurrensen från de äldre träden. Även Hermansson beskriver nackdelen med kompletteringsplantering. Hermansson skriver att kompletteringsplantering gör att bara ett fåtal får möjligheten att verkligen ”uppleva en hel allé” (1999:155).

4 Resultat

4.1 Södra Esplanaden

Större delen av gatan har ett utseende som enligt Hermansson (1999) kan definieras som en esplanad. Gatan har alltså till största delen den typiska breda trädbevuxna mittremsa som skiljer körbanorna åt. Därtill är träden också planerade i två parallella trädnader. Växjö kommun har artbestämt trädpopulationen i Södra Esplanaden till *Tilia x europaea* (parklind). Observera att kartan nedan (figur 5) av Södra Esplanaden är uppdelad i fyra sektioner. Sektionerna följer naturligt de avbrott som tvärgatorna skapar. Sektion nummer 4 har ingen körbana om den södra trädaden. Den kan därför liknas vid en enkel allé. Mellan trädraderna i sektion 4 finns ett välbesökt promenadstråk som ligger i den norra kanten av Strandbjörket som utgör en del Växjö stadspark.

sektion 1

sektion 2

sektion 3

sektion 4

Figur 5. Karta över Södra Esplanaden uppdelad i fyra sektioner (publicerat med tillstånd av Växjö kommun).

4.1.1 Hur ser trädens växtförutsättningar ut idag?

Träden har varierande ålder, och Mårten Segerberg (pers. medd., 2010) menar att det finns anledning att anta att de äldsta träden kan vara planterade vid själva anläggandet av Södra Esplanaden. Med Södra Esplanaden som exempel, beskriver Segerberg vidare om svårigheten att, i dagens urbana miljö, förfoga över samma goda förutsättningar som fanns förr. Idag handlar det om att försöka återskapa goda markförutsättningar för träden. Markförutsättningarna i Södra Esplanaden har, enligt Segerberg, alltså försämrats avsevärt sedan dess anläggning. Till exempel har den hårdgjorda miljön runt omkring ökat, detta som en naturlig följd av stadens expansion (Segerberg, pers. medd., 2010).

Under inventeringsvandringar har dessutom observationer gjorts av flertalet bilar som står parkerade inne i själva allén, mellan trädraderna. Detta är något som Segerberg påpekar händer då och då, och speciellt när det är något större evenemang. Trafiken är alltså en påtaglig faktor som påverkar markkompaktering. Trafiken kan också vara ansvarig för en mängd skador som noterats under inventeringen. Skadorna påträffas utan undantag längs hela allén (figur 6). Vilket visar den tydliga trafikintensitet som Södra Esplanaden har.

Figur 6. Skada på träd på Södra Esplanaden.

Dessutom berättar Segerberg att byggtreprenörer under 1990-talet använde sektion 1 och sektion 2, i Södra Esplanaden till upplagsplats för byggmaterial. Dels skedde detta när Växjö kommun lade ner fjärrvärmeledningar, och dels när ett närliggande bostadsområde skulle genomgå en omfattande renovering. Vidare omtalar Segerberg att Växjö kommun i sektion 2, för cirka tio år sedan, genomförts i övergripande förnyring i form av kompletteringsplantering. Resultatet blev att båda trädraderna, till största delen, blivit utbytta med nya träd.

4.2 Västra Esplanaden

Västra Esplanaden är en välbesökt gata som korsar en Växjös mest centrala gågata – Storgatan. Storgatans puls är påtaglig på hela Västra Esplanaden. Västra Esplanaden är därför en tvärgatan fylld av liv och rörelse. Varje dag är det till exempel grönsakshandlare i allén (figur 7).

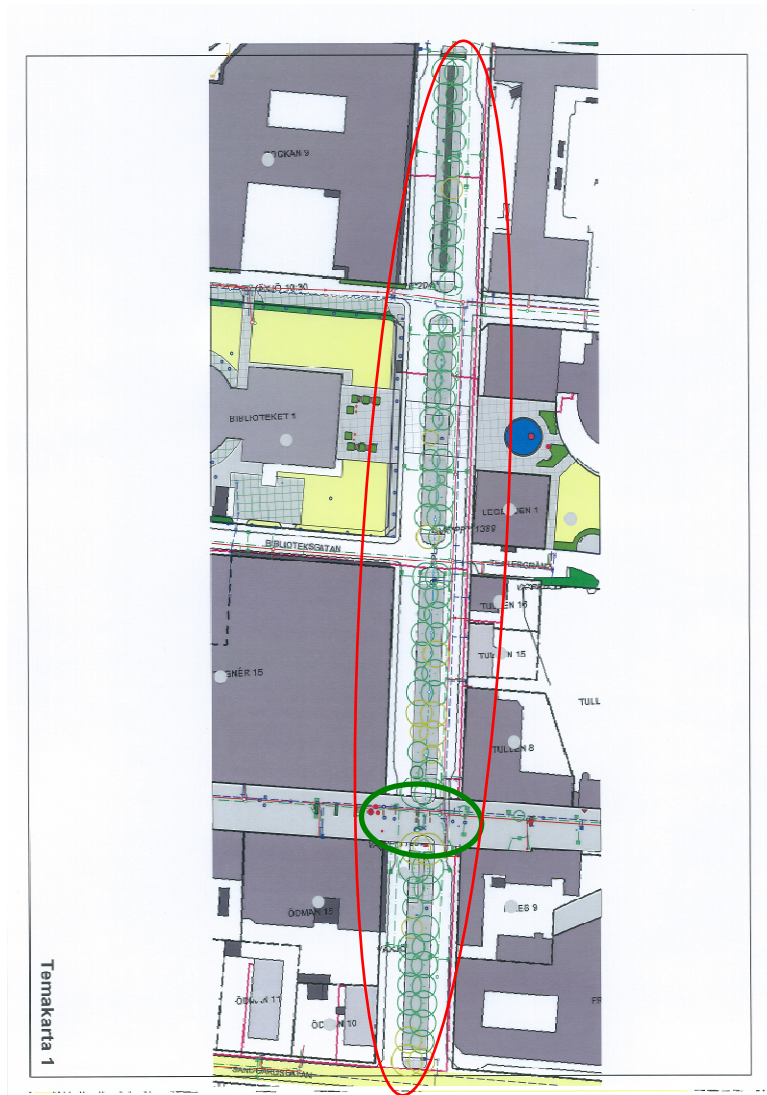

Figur 7. Grönsaksförsäljning i Västra Esplanaden

Västra Esplanaden kantas också av populära besöksmål, såsom kosthall, konserthus och bibliotek. Dessutom är Västra Esplanaden hemvist för en folkkär välbesökt utomhusloppis.

Liksom Södra Esplanaden kan Västra Esplanaden definieras som esplanad. Gatan har alltså den typiska breda trädbevuxna mittremsa som skiljer körbanorna åt (Hermansson, 1999). I Västra Esplanaden har Växjö kommun artbestämt trädpopulationen till *Tilia x europaea* (parklind).

I figur 8 nedan är Västra Esplanaden markerats med hjälp av en röd ring. Gatukorsningen mellan Västra Esplanaden och Storgatan är markerad med grön ring.

Figur 8. Röd ring visar Västra Esplanaden och grön ring visar korsning Storgatan/ Västra Esplanaden (publicerat med tillstånd av Växjö kommun).

4.2.1 Hur ser trädens växtförutsättningar ut idag?

”I en stad så måste man slåss om utrymmet” så beskriver Ewa Eklind Blomkvist (pers. medd., 2010) arbetssituationen i Växjö. Västra Esplanaden är, enligt Eklind Blomkvist, ett tydligt exempel på eftergifter som görs i konkurrens med annat. Träden på Västra Esplanaden är huvudsakligen vuxna träd. Tyvärr har den okulära besiktningen kunnat notera att många av dessa träd har påkörningsskador, gamla beskärningsskador och intorkade grenar (figur 9,10 och 11).

*Figur 9.
Gammal beskärningsskada*

*Figur 10.
Gammal Beskärningsskada*

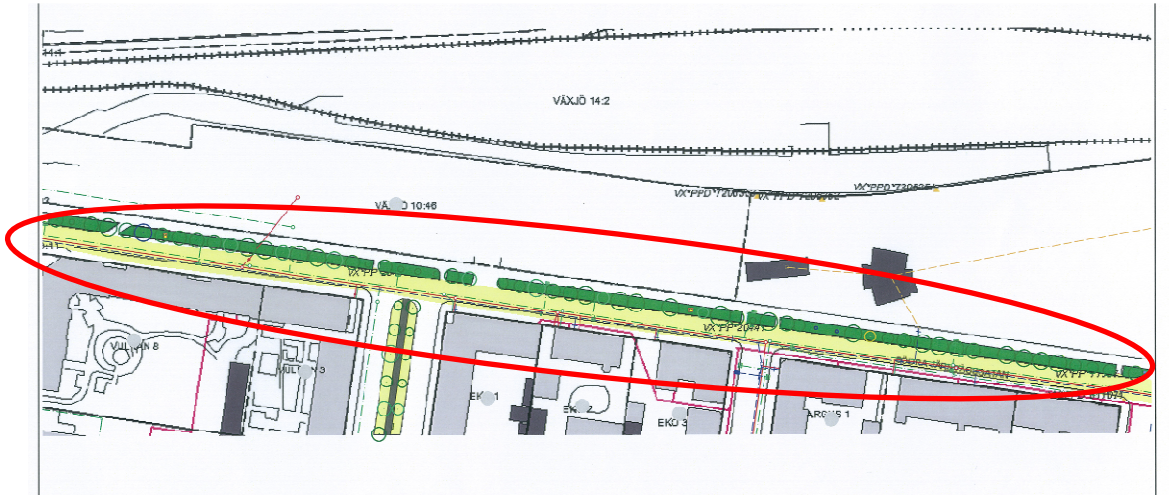
Figur 11.

Gammal på körningsskada

Vidare finns det anledning att, med tanke på den rådande trafiksituationen, utgå från att marken är kompakterad. Denna slutsats bekräftas av Eklind Blomkvist, som dessutom berättar att Växjö kommun vintertid använder Västra Esplanaden som snöupplag. Med största sannolikhet bidra detta både till att förorena och kompaktera marken. Detta skulle kunna förklara varför träden, enligt den okulära besiktning som genomförts, visar dålig tillväxt.

4.3 Södra Järnvägsgatan

På Södra järnvägsgatan finns en identifierad enkel trädrad. Trädraden sträcker sig cirka 400 meter och ligger i den delen av Södra järnvägsgatan som finns närmast i anslutning till järnvägen (figur 12).

Figur 12. Röd ring visar Södra Järnvägsgatan.

Övriga delar av Södra Järnvägsgatan saknar trädrad och har bebyggelse mellan själva järnvägen och gatan. Trädraden består av *Betula pendula* (vårtbjörk). I förarbetet med intervjuerna studerades äldre vykort. Dessa visar att det redan under 1930-40-tal fanns träd som skulle kunna identifieras som *Betula pendula* (vårtbjörk). Detta skulle i så fall ge en fingervisning om att troligtvis majoriteten av träden som påvisar hög ålder kan vara så pass gamla som 80 år. Trädraden skiljer körbanan från gång- och cykelbana. Markvegetationen under träden består av klippt gräs (figur 13).

*Figur 13.
Södra Järnvägsgatans
västra ingång till
trädraden.*

4.3.1 Hur ser trädens växtförutsättningar ut idag?

Den okulära besiktningen har dessvärre visat att beståndets äldre träd påvisar dålig vitalitet. Därutöver visar samtliga äldre träd omfattande beskärningsskador. Flera av träden visar dessutom tecken på die back, som innebär att trädets grenar dör på grund av trädets försämrade vitalitet. (figur 14 och 15).

*Figur 14.
Dieback på Södra Järnvägsgatan*

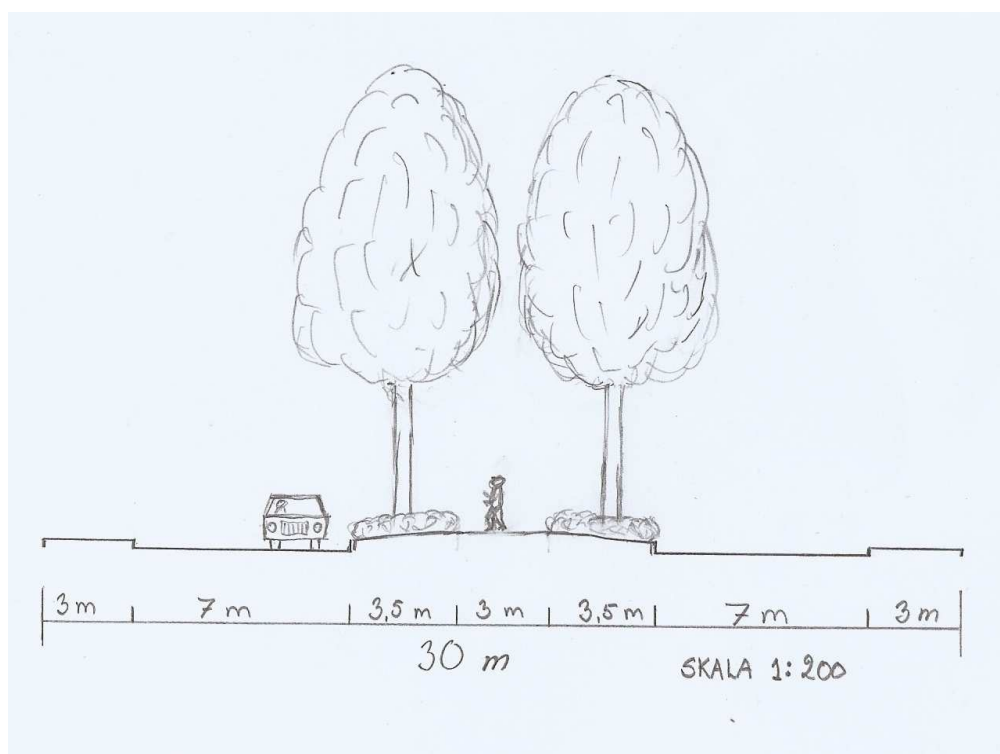
*Figur 15.
Påkörningsskada på Södra
Järnvägsgatan*

Förutsättningarna är obefintliga eftersom träden, på grund av skador och die back, gjort sitt! Den kompletteringsplantering som förekommer har svårigheter att ge snabba estetiska resultat.

5 Förslag till åtgärder

5.1 Södra Esplanaden

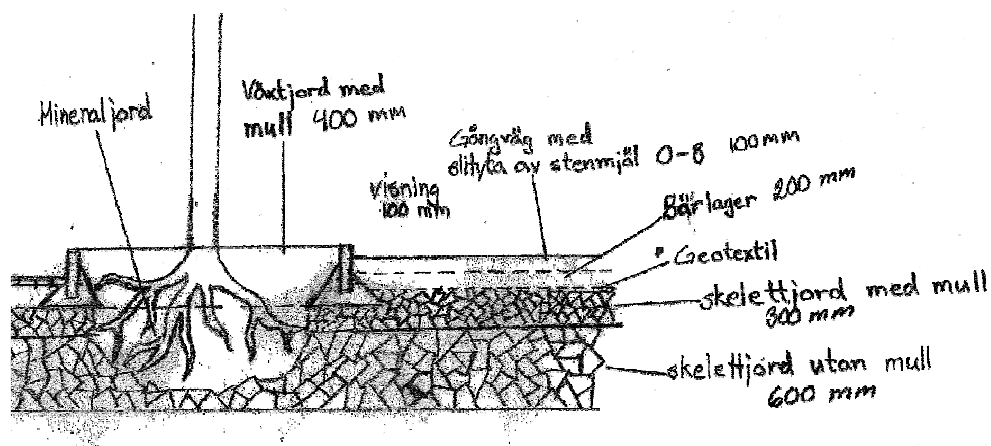
Trots miljöbalkens föreskrifter, anser jag, att de kulturhistoriska värdena är av sådan stor vikt, att kompletteringsplantering inte är en framkomlig väg för nödvändig föryngring. Tanken är att behålla den ursprungliga karaktären av Södra Esplanaden. För att ytterligare förbättra trädens villkor i sektion 1 till 3 anläggs en vacker underplantering av *Spiraea japonica* 'Little Princess' (dvärgpraktspirea), längs båda trädraderna. Detta skulle inte enbart ge nya estetiska inslag, utan också bidra till en tydlig gång mellan trädraderna (figur 16).

Figur 16. Snitt av förslag.

Åtgärden när det gäller sektion 1 och sektion 3 är att förnya trädraderna helt och hållet, med samma trädval som befintlig. Det vill säga *Tilia x europaea* (parklind). För att undvika vandalism, och få en volym på allén i Esplanaden, föreslår jag en kvalitet av minst 18-20 på träden. Dessförinnan ska jorden i sektion 1 och 3 schaktas bort för att senare ersättas med ny frisk jord.

Under gången behövs det byggas en skelettjord som förslagsvis består av 70% stenmaterial och 30% jord. Skelettjorden ska ha en traditionell överbyggnad. För att kunna skilja skelettjorden från överbyggnaden placeras en geotextil mellan de olika lagren. Detta för att hela ytan ska fungera som en sammanhängande växtbädd (figur 17).

Figur 17. Snitt av skelettjord.

Sektion 2 har lite andra förutsättningar. I sektion 2 har det, för cirka tio år sedan, genomförts i övergripande förnyring i form av kompletteringsplantering. Resultatet blev att trädraderna till cirka 50%, blivit utbytta med nya träd. Mitt förslag är att även här bytta de äldre träden mot nya träd. Vidare förslår jag att växtbädden vitaliseras genom att vakuumsuga upp den gamla jorden för att återfylla med ny frisk jord. För övrigt rekommenderas samma åtgärd under gången som för sektion 1 och 3.

Eftersom sektion 4 löper längst norra delen av Strandbjörket har den därmed en påtagligt bättre växtbädd än övriga sektioner (figur 18). Träden mår betydligt bättre och det finns således ingen anledning till vare sig förnyelse av träden eller kompletteringplantering. Emellertid vill jag föreslå en vitalisering av växtbädden genom att vakuumsuga bort jorden, och anlägga en skelettjord, så som under gångarna i sektion 1 till 3. Min tanke är på så sätt minimera kompakteringen och ge den norra trädradens rötter möjlighet att leta sig in i det närliggande parkområdet.

Figur 18. Södra Esplanadens östra entré - sektion 4.

5.2 Västra Esplanaden

En rimlig ambitionsnivå för Västra Esplanaden är att i största möjliga mån behålla befintliga träd. För att ytterligare stärka trädens vitalitet förslås en omfattande rotvitalisering i hela Västra Esplanaden. Förslaget är att, vakuumsuga upp den gamla jorden och därefter anlägga en ny växtbädd av skelettjord. Skelettjorden ska bestå av 70% stenmaterial och 30% jord. Över skelettjorden byggs en traditionell överbyggnad som skiljs åt från skelettjorden med hjälp av en geotextil. Som slitlager föreslås singel, alternativt stenmjöl.

5.3 Södra Järnvägsgatan

På Södra Järnvägsgatan rekommenderas att byta samtliga befintliga träd i trädraden. Denna åtgärd kräver självklart en kontakt med länsstyrelsen som måste bevilja ingreppet. Det främsta argumentet för nedtagning av existerande trädrad är dess dåliga vitalitet. Träden har, som beskrivs i tidigare kapitel, stora skador. Dessutom har Växjö kommun under tidigare år tvingats plocka bort riskträd. Dessa har till viss del ersatts genom kompletteringsplantering. Denna kompletteringsplantering har, enligt inventeringsunderlaget, till övervägande del misslyckat, sannolikt på grund av små kvaliteter som också vandaliserats. Detta har fått till följd att trädraden nu består av stora misspyrdande luckor. Dessutom är min erfarenhet att *Betula pendula* (vårtbjörk) ofta får problem som gatuträd. Allt som oftast ser jag att *Betula pendula*, på grund av felaktig beskärning, för en tillvaro av så kallad ”riskträd”. Min uppfattning är att *Betula pendula* passar dåligt som alléträd i en hårdgjord miljö. Förslaget att byta samtliga träd är följaktligen en radikal förändring av trädraden. Tanken är att ersätta de borttagna träden med *Quercus palustris* (kärrek). *Quercus palustris* anser vara ett bra gatuträd med egenskaper som passar väl in i urbana sammanhang (Sjöman, 2009).

Som förarbete ska hela växtbädden schaktas ur och fyllas med ny frisk jord. Därefter föreslår jag att *Stephanandra incisa* 'Crispa' (liten stefanandra) planteras som underplantering (figur 19). Min tanke med underplantering är att ge träden möjlighet till kontinuerlig tillförsel av näring i form av organiskt material.

Figur 19. Under *Quercus palustris* (kärrek) planteras *Stephanandra incisa* 'Crispa' (liten stefanandra).

6 Diskussion

Min diskussion har jag strukturerat utifrån reflektioner jag har om alléers möjligheter och hinder. Jag har delat in diskussionen i tre underrubriker. Den första underrubriken diskuterar metoden. I den andra underrubriken reflekteras och diskuteras åtgärderna. I den avslutande delen diskuteras innehållet i uppsatsen och uppsatsens syfte.

Observera att jag i diskussionen valt att benämna trädrader, esplanader, boulevard med begreppet *allé*.

6.1 Metoddiskussion

Metoden har huvudsakligen handlat om att samla in data med hjälp av litteraturstudier, intervjuer och egna observationer/inventeringar. Då jag har en lång yrkeserfarenhet som parkarbetare för parkförvaltningen i Växjö kommun, fanns det en påtaglig risk att min datainsamling skulle påverkas av mina förutfattade meningar inom området. Det var därför viktigt att främmandegöra ämnet något, och nyfiket söka nya kunskaper. Det var främst genom litteraturstudierna som jag fick nya perspektiv på området. Tyvärr var en del av litteraturen inaktuell och gammal. Det är tydligt att intresset kring stadsträd varit förhållandevis svagt under tidigare decennier. Det fanns kanske inget riktigt behov – inget formulerat problem. Likväl har jag funnit många bra omfattande artiklar i till exempel Gröna Fakta. Som jag skriver ovan har litteraturstudierna gett mig nya perspektiv på, för mig, känd mark. Dessa nya perspektiv blev mycket användbara i samtalen med intervjupersonerna.

Urvalet till intervjupersoner begränsades till två. Eftersom mitt fokus i intervjuerna var att samla in data om hur specifikt Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnvägsgatan förändrats historiskt, hur de ser ut i dagsläget och hur de möjligtvis kan utvecklas, var det lämpligt att söka kontakt med personer i ledande positioner. Min tanke med detta var att ledande personer rimligtvis bör, mer än andra, äga tillträde till samlade kunskaper och erfarenheter. Jag hade således inget behov av att samla in information av fler än två.

På grund av tidsbrist fanns det ingen möjlighet att genomföra en jordanalys. Ett val som möjligtvis kan påverka uppsatsens verkliga betydelse och slutsatser, samt rekommenderade åtgärderna.

6.2 Diskussion kring åtgärdsförslagen

Valet att inte utföra en jordanalys kan få, som nämns ovan, konsekvenser vid ett eventuellt genomförande av åtgärdsförslagen. Emellertid är jordanalysen enbart en garant för det uppenbara, träden mår dåligt, och har ingen märkbar tillväxt. Det är således en kvalificerad gissning att trädens dåliga tillväxt skulle vara kopplad till markens kvalitet. Jordens måste i det snaraste förbättras. Tid är, för dessa träd en avgörande faktor. Dör träden så förändras Växjös centrala delar märkbart. Räddas de så kan Växjös invånare, liksom generationer före dem, njuta av välmående alléer, och med tanke på gatornas kulturhistoriska värde finns det också ett ansvar gentemot kommande generationer växjöbor att, trots stadens hårdgjorda expansion, ta den kostnad som det innebär att säkra alléernas karaktär. Med det som utgångspunkt blir kostnaderna en beräkning på framtida vinster. En förhållandevis effektiv lösning för Södra Esplanaden och Västra esplanaden är förslaget att anlägga en så stor sammanhängande växtbädd som möjligt med hjälp av skelettjord. Alternativet till skelettjorden skulle vara att planera för återkommande kompletteringsplantering. Resultatet med återkommande kompletteringsplantering skulle vara, enligt mig, en mindre tilltalande allé, och i det långa loppet antagligen kostsammare.

Nyttan med alléer i städer som Växjö är allt ifrån trafikmässiga till biologiska. En betraktelse som jag ofta möter av växjöbor är att de typiska låga huskropparna i Växjös centrala delar passar bra med stadens gamla alléer. Ofta följs det upp med resonemang om gatornas lugn och fridfullhet. Något jag tror avspeglas i trafiken. Åtgärderna följer i mångt och mycket en ambition att rekonstruera och vitalisera alléerna, dock med Södra Järnväggsgatan som undantag. Tanken med åtgärderna på Södra Järnväggsgatan handlar om att kvalitetssäkra inför framtiden med hjälp av en art som är bättre anpassad till stadens ståndort. Dessutom berikas Växjös alléer med ytterligare en art. Vilket gynnar den biologiska mångfalden och minskar omfattningen vid ett eventuellt angrepp av växtskadegörare.

6.3 Avslutande diskussion

”I en stad så måste man slåss om utrymmet” så beskriver Ewa Eklind Blomkvist (pers. medd., 2010) arbetssituationen i Växjö. Västra Esplanaden är ett tydligt exempel på eftergifter som görs i konkurrens med annat. Konkurrensen om resurser och intresse gör att Västra Esplanaden, liksom fler gator i centrum, enligt Eklind Blomkvist, saknar långsiktiga strategier. Vidare menar Eklind Blomkvist att bristen på långsiktiga strategier försämrar möjligheterna för Växjö kommun att göra rätt insatser vid rätt tillfälle för till exempel Västra Esplanaden. En nödvändighet för att utarbeta långsiktiga strategier är tilldelningen av resurser. Tid är, enligt Eklind Blomkvisten, en sådan resurs som krävs för att kunna besvara frågor som möjliggör strategier. Strategier vars syfte kan vara att besvara frågor som; ska vi behålla träden som de är, vitalisera träden genom olika åtgärden, eller återskapa trädraden?

Eklind Blomkvist hävdar alltså att växtförutsättningarna i mångt och mycket styrs av faktorer som har med fördelning av resurser, och fördelning av stadens utrymmen. När det gäller stadens utrymmen är det tyvärr ofta träden som förlorar i konkurrensen mot stadens alla gator. En tydlig markör är när till exempel kablar och dylikt ska grävas ner i Växjö. Istället för att gräva ner, exempelvis kabeln, i gatan så läggs den ofta, utan restriktioner, i direkt anslutning till växtbädd eller i själva växtbädden. Anledningen är troligtvis att det både är billigare och lättare att använda den ytan än den asfalterade ytan. Man tar följaktligen ingen hänsyn alls till trädens behov.

Växjö kommun har under mina år som parkarbetare utvecklat ett genuint intresse för stadens uttryck och invånarnas välbefinnande. Många nya områden planeras med kreativitet och fantasi. Tyvärr finns det en tendens, som jag uppfatta det, att bli hemmablind på allt vackert som redan finns, men som dock är i stort behov av omvårdnad. Denna utveckling har troligtvis vuxit sig stark på grund av motstridiga krav på, å ena sida sparåtgärden, och å andra sidan krav på nya spännande gröna inslag i staden. Det är i den kontexten som jag ser att minskade resurser ges till att skapa goda förutsättningar för stadens stora befintliga träd, som i exemplet Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnväggsgatan.

I brist på resurser finns det en uppenbar risk att stadens karaktäristiska alléer reduceras till områden som, av säkerhetsskäl, spärras av i väntan på ekonomiska resurser.

Som blivande landskapsingenjör anser jag det vara viktigt att förhålla sig och fundera kring eventuella ambitioner, förväntningar och krav som riktas mot mig. I arbetet med att lösa problem finns alltid människor inom och utanför arbetsgruppen som, i någon mening gör formuleringar på lösningar och förväntningar. I stora sammanhang kan till exempel handla om miljöbalkens ambition och förväntningar kring områdesskyddet. Är det alltid bäst med kompletteringsplantering? Och vad menas med vuxna träd?

Vilka åtgärden som i stunden kan vara lösningen på ett problem kan vara det som skapar kommande problem. Därför är det alltid viktigt att diskutera, reflektera och lyssna till tidigare erfarenheter och nya forskningsresultat. När det i Malmö planterade stora mängder Alm, var det antagligen för att de inte visste bättre. Självklart bör vi förhålla oss till gårdagens vetande med förståelse om att de inte ägde samma kunskaper som vi har idag. Liksom troligtvis framtidens vetenskap förhåller sig till oss. Men i själva verket är det en rätt dålig ursäkt. Det finns alltid ett ansvar, att reflektera långsiktigt över alla beslut som fattas, och då kanske i synnerhet när det kommer till att förvalta en allé, vars möjliga livslängd kan spänna över flera generationer. Allt är inte, och går kanske inte, att pröva och studera i vetenskapliga artiklar. Det finns enligt min erfarenhet dold kunskap, gömd i individer som måste våga och uppmuntras att dela med sig av sina erfarenheter och färdigheter.

Som jag tidigare nämnt har jag en lång praktisk erfarenhet av parkarbete och jag upplever att det blir färre och färre stora träd i staden. Enligt mig så saknas det både resurser och beprövad erfarenhet för att få nya träd att växa sig stora i tätbebyggt område. Detta gör mig bekymrad, för stadsbilden blir mycket mer livlös och tom utan träd som sticker upp ovanför hustaken. Träd som ger en svalkande skugga sommartid. Min förhoppning i framtiden är att stadens grönområde tilldelas resurser så att nya innovativa markbyggnad våga provat i syfte att ger staden en möjlighet att ha stora träd.

Jag ser alléer som en grön inramning av mänsklig aktivitet. Parker i all ära, men alléer har liksom en inbyggd förväntan på kommande upplevelser längre fram på vägen. Jag anser att det finns stora möjligheter i framtiden att planera för fler alléer. Möjligheterna ligger främst i att alléer mer och mer lyfts fram som smarta lösningar på trafiksituationer och att alléer har fått fler och fler anhängare som argumenterar för användningen av gröna inramningar av tuffa urbana miljöer. Allan B. Jacobs (2002) är en författare som starkt propagerar för de trafikmässiga vinsterna i att anlägga alléer i anslutning till trafikleder. Viljan finns uppenbarligen, och vinsterna framhålls mer och mer. Det som kan vara något av ett hinder är bristen på forskning. Hur kan man bygga fungerande växtbäddar i nära anslutning till vägar och dylikt. Vad forskningen inom samhällsplanering ständigt bekräftar är människors stora behov av gröna inslag i urbana miljöer. En tydlig markör enligt mig är trädgårdsstadens renässans. Växjö har fått en egen modern version av trädgårdsstaden – Biskopshagen. I Biskopshagen syns flera nyanlagda alléer. En potential med dessa nya alléer är möjligheten att välja växter utifrån andra premisser än de traditionella. Behovet av gröna inslag i urbana miljöer förhåller sig ofta till begrepp som hållbar utveckling och biologisk mångfald, och trots att begrepp som biologisk mångfald och hållbar utveckling ibland kan ses som motsatser, så har mitt examensarbete lärt mig att de faktiskt förutsätter varandra. Naturligtvis finns det och kommer att det att finnas konflikter i förhållandet dem emellan. Men i den bästa av världar skulle man kunna tänka sig stora gamla alléer i städer med utmärkande drag av biologisk mångfald inom alla nivåer. Det är den målbilden som lockar till innovation och nytänkande.

Källförteckning

- Bengtsson, R. (1998). *Stads träd från A till Z*. Stad och Land nr 154. Movium
- Eklind Blomkvist, E. (21 maj 2010) intervju. Muntl.
- FN. *Konvention om biologisk mångfald*. [www] hämtad från <<http://www.cbd.int/convention/convention.shtml?lg=0&a=cbd-02>> Hämtat 2010-05-30.
- Granbom, M., Runeke, P. & Slättberg, K. (1994). *Träd i stadens gator. Ett projekt med träd i centrum*. Stencil 94:11. Alnarp: institutionen för landskapsplanering, SLU
- Gustavsson, R. & Ingelög, T. (1994). *Det nya landskapet*. Jönköping: Skogsstyrelsen
- Hermansson, Å. (red.) (1999). *Hela vägen*. Vägverket
- Jacobs, A.B., Macdonald, E. & Rofé Y. (2002). *The Boulevard Book*. Massachusetts institute of technology
- Janssons, A. (1997). *Vägledning för bättre trädvård*. Stad och Land nr 149. Movium
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2uppl. Lund: Studentlitteratur AB
- Larsson, L-O. (1991). *Växjö genom 1000 år*. Stockholm: Norstedts Förlag AB
- Levinsson, A. (2007). *Trädens liv i staden – från etablering till vitalisering*. Gröna Fakta nr 7, Alnarp
- Lunds Universitet. *Definition av begreppet "Hållbar utveckling"*. [www] hämtad från <<http://www.lu.se/om-lunds-universitet/policydokument-och-planer/haallbar-utveckling/definition-av-haallbar-utveckling>> Hämtat 2010-05-30.
- Nationalencyklopedin. *Sökord "Allé, Esplanad, trädrad"*, [www] hämtad från <<http://www.ne.se>> Hämtat 2010-05-23.
- Naturvårdsverket. *Miljöbalken*. [www] hämtad från <<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19981252.htm>> Hämtat 2010-05-30.
- Nilsson, A. (2002). *Trädgårdsstaden blommar upp*. [www] hämtad från databasen Artikelsök <<http://www.dn.se>> Hämtat 2010-05-30
- Persson, B. (1996). *Vägen till allén*. Stad och Land nr 137. Movium
- Rolf, K. & Moback, U. (1991). *Trädgropar i gatumiljö*. Gröna Fakta nr 4, Alnarp
- Segerberg, M. (11 maj 2010) intervju. Muntl.
- Sjöman, H. (2009). *Stadsträd för framtiden: Ek*. Gröna Fakta nr 7, Alnarp
- Sjöman, H. & Lagerström, T. (2007). *Stadens hårdgjorda miljöer som växtplats*. Gröna Fakta nr 5, Alnarp
- Svensgård, J. (2009). *Växjö – Fördjupad beskrivning av ett riksintresse för kulturmiljön*. Länsstyrelsen i Kronobergs län

Bilaga 1, intervjuguide till Mårten Segerberg

Berätta om;

- ditt yrkesliv.
- erfarenheter av alléer generellt
- erfarenheter och tankar kring förnygringsarbete av alléer i Växjö.

Frågor...

- ✓ Vad är det för möjligheter och svårigheter med Växjös alléer?
- ✓ Vad har media och medborgare för reellt inflytande angående Växjös alléer?
- ✓ Vilka faktorer anser du vara mest avgörande för trädets allomfattande bedömning - estetik, säkerhet eller ekonomi etc?
- ✓ Anser du att det ligger en inbyggd motsats i att bevara stadens kulturhistoriska värde och sätta sin egen prägel på stadens alléer.
- ✓ Vilka grundläggande perspektiv har, i ditt arbete som stadsträdgårdsmästare, styrt din planering av skötseln av alléer i Växjö?
- ✓ Vad hade du, som stadsträdgårdsmästare, för ambitioner gällande Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnvägsgatan?
- ✓ Vilka möjligheter och hinder ser du med Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnvägsgatan?

Bilaga 2, intervjuguide till Ewa Eklind Blomkvist

Berätta om;

- dina yrkesår
- erfarenheter av alléer generellt
- dina erfarenheter och tankar kring förnygringsarbete av alléer i Växjö
- skötseln och förnygringen av Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnvägsgatan

frågor...

- ✓ Vilka faktorer anser du vara mest avgörande för trädets allomfattande bedömning - estetik, säkerhet eller ekonomi etc?
- ✓ Anser du att det ligger en inbyggd motsats i att bevara stadens kulturhistoriska värde och sätta sin egen prägel på stadens alléer.
- ✓ Vilka grundläggande perspektiv styr mest i din planering av skötseln av alléer i Växjö?
- ✓ Vad har du, som stadsträdgårdsmästare, för ambitioner när det gäller Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnvägsgatan?
- ✓ Vilka möjligheter och hinder ser du med Södra Esplanaden, Västra Esplanaden och Södra Järnvägsgatan?